

Projekta Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 “Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai”

2026. gada aprīļa, maija, jūnija un jūlija (turpmāk – pārskata periods) progresa ziņojums

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) (turpmāk – OECD) Izglītības pētniecības un inovāciju centra (*Centre for Educational Research and Innovation*) (turpmāk – [CERI](#)) aktualitātes

14.-15. aprīlī norisinājās CERI valdes sēde, kurā tika apspriesti CERI programmas attīstības jautājumi un programmas paspārnē esošo projektu īstenošana, tostarp CERI projekta “Atgriezeniskās saites spēks” ([The Power of Feedback](#)) par mākslīgā intelekta (MI) tērzesšanas robota sniegto atgriezenisko saiti, 4. un 5. klašu skolēniem pildot matemātikas uzdevumus, īstenošana. Delegāti norādīja, ka šādām tehnoloģijām ir jābūt speciāli izglītības vajadzībām veidotām, un drošības un drošas pārvaldības principiem ir jābūt iestrādātiem tehnoloģijas dizainā. Tika uzsvērtā skolotāju iesaistes nepieciešamība darbībās ar šo tehnoloģiju. Sanāksmē tika sniegts Latvijas komentārs par Latvijas iesaisti CERI projektā “Atgriezeniskās saites spēks” - atbilstoši TALIS 2024 datiem Latvijā lielai skolotāju daļai ir bažas par MI negatīvo ietekmi uz skolēnu kompetencēm un mācību rezultātiem, un līdztekus tam skolotāji izjūt stresu par atbildību par skolēnu sekmēm, tāpēc ļoti svarīgi, lai skolotāji saņem pierādījumus par MI asistenta noderību matemātikas mācīšanā un konkrētus piemērus MI tehnoloģiju izmantošanai mācību stundās. Ar OECD atbalstu Latvija sekmīgi iesaistās projektā un ļoti ceram sasniegt projekta mērķus: (1) pārbaudīt tehnoloģiju sniegtās atgriezeniskās saites ietekmi uz skolēnu mācīšanās rezultātiem un (2) palīdzēt skolotājiem izmantot MI tehnoloģijas mācīšanas procesā. Pārskata periodā Latvijas Universitātes (LU) Starpnozaru izglītības un inovāciju centrs noslēdza vienošanos ar OECD par projekta “Atgriezeniskās saites spēks” īstenošanu, saņēma LU Pētījumu ētikas komisijas apstiprinājumu par pētījuma veikšanu un sāka piesaistīt skolotājus. Notiek testēšanas platformas tulkošana latviešu valodā. Augustā plānotas pārbaudes vai tērzesšanas robots labi darbojas latviešu valodā, tad sekos mācības skolotājiem un skolu iesaistīšana.

Pārskata periodā sagatavota un CERI projektam “Izglītību ietekmējošās tendences” ([Trends Shaping Education](#)) iesniegta Latvijas informācija par aktivitātēm izglītības nākotnes attīstības jeb nākotnēšanas jomā.

Eiropas Komisijas Pastāvīgās indikatoru un mērķrādītāju grupas (*Standing Group on Indicators and Benchmarks*) (turpmāk – [SGIB](#)) aktualitātes

Pārskata periodā sadarbībā ar Latvijas Universitātes pētniekiem sniegti komentāri par SGIB sagatavotajiem priekšlikumiem par pilsoniskās izglītības datu paneļa (*Citizenship Education Dashboard*) izveidi. 24.-25. jūnijā notika pirmā pusgada SGIB sanāksme, kurā pārrunāti gan pilsoniskās izglītības datu paneļa, gan mākslīgā intelekta izglītībā monitoringa rādītāju sagatavošanas jautājumi. Ņemot vērā, ka topošajā “Izglītības un mācību pārskatā 2026” (*Education and Training Monitor 2026*) plānots integrēt OECD PISA 2025 jaunus rezultātus, kas oficiāli būs pieejami 8. septembrī, “Izglītības un mācību pārskata 2026” publicēšana aizkavēsies un notiks 2027. gada janvārī vai februārī. Pārskata periodā publicēts Eiropas Komisijas ziņojums par skolotāja profesiju Eiropas Savienībā ([The Teaching Profession in the EU](#)) – ziņojums ir to Eiropas Savienības valstu salīdzinoša analīze, kas piedalījās OECD TALIS 2024. gada pētījumā (TALIS 2024 pētījumā piedalījās 21 Eiropas Savienības dalībvalsts – Eiropas Komisija finansiāli atbalsta ES valstu dalību TALIS pētījumā, līdzfinansējot pētījuma dalības maksas).

OECD Izglītības sistēmu indikatoru programmas (*Indicators of Education Systems*) (turpmāk – [INES](#)), kā arī Izglītības ekonomikas, darba tirgus un sociālo rezultātu datu

4.2.2.5 projekta 2026. gada otrā ceturkšņa progresa ziņojums

vākšanas un attīstības tīkla (*Network on Data Collection and Development on Economic, Labour Market and Social Outcomes of Education*) (turpmāk – LSO) un Tīkla sistēmas līmeņa aprakstošas informācijas apkopošanai un pieņemšanai par izglītības struktūrām, politikām un praksi (*Network for the Collection and Adjudication of System-Level Descriptive Information on Educational Structures, Policies and Practices*) (turpmāk – NESLI) aktualitātes

Pārskata periodā sadarbībā ar Centrālo statistikas pārvaldi notika topošā ziņojuma “Īsumā par izglītību 2026” (*Education at a Glance 2026*) (EAG 2026) tabulu, grafiku un teksta pārbaude. Uzsākta Latvijas datu apraksta (*Country Note*) sagatavošana. Jaunais OECD EAG 2026 ziņojums tiks publicēts 29. septembrī – notiks arī ziņojuma Latvijas datu prezentācijas pasākums Rīgā, kurā piedalīsies un Latvijas datus starptautiskā salīdzinājumā prezentēs OECD INES programmas analītiķe Viktorija Kiša (*Viktoria Kis*).

OECD Starptautiskā mācību vides pētījuma (*Teaching and Learning International Survey*) (turpmāk – [TALIS](#)) 2024. gada cikla datu primārās analīzes posma aktualitātes

Pārskata periodā OECD TALIS sekretariāts nodrošināja OECD TALIS 2024 tematiskā ziņojuma par skolu direktoriem sagatavošanu – tematisko ziņojumu (*TALIS thematic report on principals*) plānots publicēt 27. oktobrī. Tāpat notika darbs pie skolotāju sniegtajām atbildēm, ko skolotāji TALIS 2024 aptaujā sniedza, atbildot uz atvērto jautājumu: “Domājot par izglītību kopumā, kāds ir jūsu pats svarīgākais ieteikums izglītībā iesaistītajiem partneriem vai politikas veidotājiem?”. Atvērtā jautājuma tulkotās atbildes tiek sagrupētas tematiskajās jomās, kas ir analīzes pamatā. No šīm daļām tiek veidoti tematu klāsteri, kas pēc tam tiks attēloti kā nosacīti mainīgie (1 = skolotājs piemin tematu, 0 = temats nav pieminēts). Tas ļaus identificēt visbiežāk sastopamos skolotāju ieteikumus un bažas, un sadalīt tos pēc raksturlielumiem (piemēram, skolotāju vecums, darba stāžs, u.t.t.). Skolotāju brīvo atbilžu rezultāti tiks sagatavoti atsevišķi katrai izglītības sistēmai, kas piedalījās pētījumā.

OECD Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for International Student Assessment*) (turpmāk – [PISA](#)) 2025. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

Pārskata periodā turpinājās PISA 2025 datu primārā analīze, uzsākta nacionālā ziņojuma sagatavošana un OECD PISA 2025 Latvijas apraksta (*Country Note*) sagatavošana. Sākti nepieciešami darbi, lai sagatavotu 2025. gada cikla Latvijas rezultātu paziņošanas konferenci, kas notiks 2026. gada 8. septembrī Rīgā. Konferencē piedalīsies OECD PISA programmas vecākais analītiķis Mario Pjačentini (*Mario Piacentini*).

IEA Starptautiskā lasītprasmes novērtēšanas pētījuma (*Progress in International Reading Literacy Study*) (turpmāk – [PIRLS](#)) 2026. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

Martā noslēdzās PIRLS 2026 pamatpētījuma datu savākšana. Pētījumā piedalījās 4659 skolēni, 3614 vecāki, 220 klases, 159 skolas, 159 skolu direktori, 232 lasītprasmes skolotāji. Pārskata periodā novērtētas skolēnu atbildes uzdevumos, kur skolēniem pašiem bija jāformulē un jāuzraksta atbilde. Testu, aptauju, dalībnieku un dalības dati iesniegti Starptautiskajam pētījumu centram. Izveidotas un nosūtītas pateicības skolām un skolotājiem par dalību pētījumā.

IEA Starptautiskā pilsoniskās izglītības pētījuma (*International Civic and Citizenship Education Study*) (turpmāk – [ICCS](#)) 2027. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

Pārskata periodā pabeigta atvērto atbilžu kodēšana, sagatavotas un nodotas izmēģinājuma pētījuma datu bāzes un papildu materiāli, kas apliecina dalībsskolu, skolēnu un skolotāju

4.2.2.5 projekta 2026. gada otrā ceturkšņa progress ziņojums

piedalīšanos izmēģinājuma pētījumā. Sadarbībā ar starptautiskajiem partneriem veikts datu tīrīšanas un precizēšanas darbs. Uzsākta sagatavošanās pamatpētījumam - sāka instrumentu un rokasgrāmatu lokalizācija un stratēģijas izstrāde, lai uzrunātu un aicinātu pētījuma izlasē iekļautās skolas piedalīties 2027. gada pētījumā.

OECD Starptautiskā pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for the International Assessment of Adult Competencies*) (turpmāk – [PIAAC](#)) 2022.-2023. gada cikla primārās un sekundārās datu izpētes posma aktualitātes

Pārskata periodā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija OECD publicējusi Pieaugušo prasmju pētījuma PIAAC datus balstītu tematisko ziņojumu “Dzīve ar zemu tekstpratību un rēķinpratību: 2023. gada Pieaugušo prasmju pētījuma jaunie rezultāti” ([Navigating Life with Low Literacy and Numeracy: New Results from the 2023 Survey of Adult Skills](#)). Sadarbībā ar OECD un Valsts izglītības attīstības aģentūru 1. jūlijā Rīgā notika tematiskā ziņojuma starptautiskā prezentācija – PIAAC datus šajā [pasākumā](#) prezentēja OECD Izglītības un prasmju departamenta direktors Andreass Šleihers (*Andreas Schleicher*) un OECD PIAAC programmas analītiķe Anja Meierkorda (*Anja Meierkord*). Diskusijās par pētījuma datiem piedalījās arī Eiropas pieaugušo izglītības tīkla izpilddirektors Alekss Stīvensons (*Alex Stevenson*), Latvijas Universitātes profesors Jurgis Šķilters un citi eksperti. Pasākuma tiešraide sociālo mediju kanālos sasniedza gandrīz 8000 skatījumu un vairāk nekā 5400 unikālu lietotāju vietnē *Facebook*. OECD Zoom platformā pasākumu vēroja 450 dalībnieki no 82 valstīm, savukārt klātienē to apmeklēja gandrīz 70 dalībnieki. Pētījums [atklāj](#), ka Latvijā 37% un OECD valstīs vidēji 31% pieaugušajiem trūkst tekstpratības vai rēķinpratības tādā līmenī, kas atbilst mūsdienu darba un ikdienas dzīves prasībām. Pieaugušie ar zemām pamatprasmēm ir nelabvēlīgā situācijā attiecībā uz nodarbinātību, ienākumiem, veselību un pilsonisko līdzdalību, taču pierādījumi liecina, ka, palīdzot pieaugušajiem sasniegt vismaz vidēju prasmju līmeni, tie iegūtu ievērojamus uzlabojumus minētajās jomās. Pētījums atklāj, ka darba devēji, arodbiedrības, sabiedriskās organizācijas, veselības aprūpes sniedzēji un sociālie dienesti ir kanāli, caur kuriem var identificēt un iesaistīt mācībās grūti sasniedzamus pieaugušos. Viens no daudzsoļīgākajiem veidiem, kā iesaistīt šos pieaugušos, ir integrēt pamatprasmju atbalstu darba vietā — bez maksas, cieši sasaistot ar darba pienākumiem un vismaz daļēji aizsargājot no ienākumu zaudēšanas. Latvija iekļauta valstu grupā, kurā pieaugušajiem ar zemām prasmēm izteiktāks ir tieši tekstpratības deficīts, turklāt 55% no pieaugušajiem ar zemām prasmēm ir tādi, kuriem, atbilstoši viņu sociālajam un demogrāfiskajam profilam, nevajadzētu būt ar zemām prasmēm. Lai noteiktu šīs grupas zema snieguma iemeslu, nepieciešama turpmāka analīze. Iespējamie iemesli varētu būt nepietiekama izglītība (ko neizsaka vienkāršs diploma iegūšanas fakts) vai citi iemesli, piemēram, zems kultūras kapitāls (*poor cultural capital*).

IEA Starptautiskā matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījuma (*Trends in International Mathematics and Science Study*) (turpmāk – [TIMSS](#)) 2027. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

Aprīlī Latvijā tika īstenots TIMSS 2027 izmēģinājuma pētījums 4. klasēm, nodrošinot pilnu pētījuma datu vākšanas ciklu skolās. Pētījuma īstenošana ietvēra komunikāciju ar skolām, testu administratoru mācības un konsultēšanu, datu kvalitātes uzraudzību, skolēnu brīvo atbilžu vērtētāju apmācību, brīvo atbilžu vērtēšanas organizēšanu un pārraudzību, datu apkopošanu un nodošanu Starptautiskajai izglītības sasniegumu novērtēšanas asociācijai (IEA), kā arī datu tīrīšanu un sagatavošanu turpmākai apstrādei. Izmēģinājuma pētījumā piedalījās 41 skola, aptuveni 1150 skolēni un vairāk nekā 100 matemātikas un dabaszinātņu skolotāji.

IEA Starptautiskā matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījuma (*Trends in International Mathematics and Science Study*) (turpmāk – [TIMSS](#)) 2023. gada padziļinātās jeb sekundārās datu izpētes aktualitātes

TIMSS 2023 sekundārās izpētes ietvaros turpinājās darbs pie skolēnu sasniegumus ietekmējošo faktoru analīzes. Tika veikta skolēnu ar augstiem un zemiem sasniegumiem portretu analīze,

4.2.2.5 projekta 2026. gada otrā ceturkšņa progresa ziņojums

identificējot abu grupu raksturīgākās individuālās, ģimenes un skolas vides pazīmes. Analīzes rezultāti prezentēti Latvijas Universitātes 84. starptautiskajā zinātniskajā [konferencē](#). Vienlaikus tiek izstrādāts maģistra darbs par digitālā nodrošinājuma saistību ar skolēnu mācību sasniegumiem, izmantojot TIMSS 2023 datus. Papildus kvantitatīvajai analīzei veiktas arī skolu aptaujas, lai padziļināti izziņātu atšķirīgās pieredzes un prakses skolās ar dažādiem skolēnu sasniegumu līmeņiem. Šobrīd turpinās iegūto kvantitatīvo un kvalitatīvo datu analīze un rezultātu interpretācija.

OECD Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for International Student Assessment*) (turpmāk – [PISA](#)) 2022. gada cikla datu padziļinātās jeb sekundārās izpētes aktualitātes

Izmantojot PISA 2022 skolēnu sasniegumu un aptauju datus tiek turpināts pētījums par pāridarījumiem, t.sk. digitālajā vidē, un pāridarījumu izmaiņu tendencēm, salīdzinot ar iepriekšējiem pētījumu cikliem (2015., 2018. g.), kā arī to sasaisti ar skolēnu sasniegumiem un skolēnu drošības sajūtu pa ceļam uz skolu un skolā.

Jūnijā klajā nāca OECD ziņojums “Svarīga ir katra diena. Skolas kavējumu problēmas izpratne, novēršana un risināšana” ([Every Day Counts: Understanding, Preventing and Responding to School Attendance Problems](#)) – tas ir PISA 2022 un arī iepriekšējo pētījuma ciklu datus balstīts ziņojums, kas identificē skolas kavēšanu ietekmējošos faktorus, kavējumu problēmas sekas, un valstu rīcībpolitiku un praksi, kas veicina skolas apmeklēšanu. Izpētē secināts, ka pozitīva skolēnu pieredze skolā būtiski ietekmē skolas apmeklētību, tāpat arī skolēnu kavējumus ietekmē vecāku uzskati un informācijas trūkums. Kavējumiem ir ietekme katrā skolas posmā: agrīna, kumulatīva un pastāvīga ietekme – normatīvais regulējums ietekmē apmeklētību, taču soda metodēm ir ierobežota ietekme. Lai efektīvi uzraudzītu skolas kavējumus un reaģētu uz tiem, ir nepieciešama spēcīga sistēmas kapacitāte. Ziņojuma izstrādi finansēja Eiropas Savienība un savu ieguldījumu tajā snieguši Eiropas Komisijas Izglītības, jaunatnes, sporta un kultūras ģenerāldirektorāta analītiķi.

IEA Starptautiskā datorprasmju un informācijpratības pētījuma (*International Computer and Information Literacy Study*) (turpmāk – [ICILS](#)) 2028. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

Pārskata periodā uzsākti sagatavošanās darbi ICILS 2028 izmēģinājuma pētījuma īstenošanai Latvijā. Sadarbībā ar Starptautiskās izglītības sasniegumu novērtēšanas asociācijas IEA izlases veidošanas speciālistiem, ievērojot ICILS 2028 pētījumam noteikto izlases veidošanas metodoloģiju un prasības, ir uzsākta Latvijas izlases veidošana izmēģinājuma un pamatpētījumiem. Vienlaikus ir izstrādāts nacionālais pētījuma īstenošanas laika grafiks, izvērtēti starptautiskie pētījuma instrumenti, kā arī uzsākta iepazīšanās ar ICILS 2028 pētījuma metodoloģiju un kvalitātes nodrošināšanas prasībām.

IEA Starptautiskā datorprasmju un informācijpratības pētījuma (*International Computer and Information Literacy Study*) (turpmāk – [ICILS](#)) 2023. gada cikla padziļinātās jeb sekundārās izpētes aktualitātes

Pārskata periodā ir veikts datorprasmju un informācijpratības pētījuma saturiskā ietvara salīdzinājums ar Latvijas pamatzglītības saturu un sagatavoti ieteikumi Latvijas izglītības satura precizēšanai. Noskaidrots kādos ICILS pētījuma ietvara virzienos un uzdevumos Latvijas skolēniem ir veicies grūtāk, un sniegts skaidrojums skolēnu rezultātiem, piedāvājot snieguma uzlabošanas veidus. Veikta grūtības sagādājušo uzdevumu analīze. Sagatavoti labās prakses piemēri skolēnu snieguma uzlabošanai, izpētē iekļaujot Čehijas, kas ir valsts ar augstāko sniegumu, un Latvijas informāciju. Veikta izpēte par skolēnu snieguma atšķirībām, saistībā ar skolotāju sociālo aktivitāti un piedalīšanos pieredzes apmaiņā. Apkopota informācija par skolotāju attieksmi mācīt digitālās prasmes un algoritmisko domāšanu un sagatavoti ieteikumi par atbalsta pasākumiem skolotājiem, balstot tos augstākā snieguma skolu pieredzē. Noslēgumam tuvojas padziļinātās izpētes gala ziņojuma sagatavošana.

4.2.2.5 projekta 2026. gada otrā ceturkšņa progressa ziņojums

Dalība pētījumos īstenota Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.-2027. gadam 4.2.2. specifiskā atbalsta mērķa “Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālo mācību sistēmu un mācekļības ieviešanu” 4.2.2.5. pasākuma "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" projekta Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 “Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai” ietvaros, to līdzfinansē Eiropas Sociālais fonds Plus.

